

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

טפי לענבים ודבר אחר מהבהב כדמוכח בסמוך ומתוך הקוויא משמע שלא פשט כלום ונראה לר"מ דבראוי לאכילה פשיטא ליה דשרי הבהב דלא היי אלא בסומי פירא אלא בזאתן שאינן ראוין לאכילה אלא ע"י הדחק ומהבהבן כדי שיהיו טובים לאכול מציעא ליה אי הוי כענבים ודבר אחר כיון דע"י הבהב אכול הרבה או דלמא לא שנה הבהב זה מהבהב צבירות ממוקס דשרי ופשיט מראש פועלים לטובל פתן צביר וקצר השתא צפועלין שאין יכולין לאכול אלא ע"י הדחק ומדמי ליה לאכול שאינו ראוין אלא ע"י הדחק ומיהו לישנא דשיאלכו ענבים הרבה משמע שיכולין לאכול בלאו הכי וכו' פשיט מאוכלין בראשי אומניות ובלבד שלא יהבהבו ולא קאי אראשי אומניות דהנהו שרי להבהב שראוין לאכילה אלא ובלבד שלא יהבהבו בדברים שאינם ראויים לאכילה קאמר והשתא קאמר שפיר מלא מתוקי פירא איכא דעל ידי הברכה לא יתקנו יותר אותן שאינן ראוין לאכילה דאינן אלא למתק אותן שכבר היו ראוין והא פשיטא דשרי וא"כ משום ציטול מלאכה הוא דקאסרה ברייתא ואתי נמי שפיר הא דקאמר רבא לא יספות במלא משום מעשר הלא אי לאו הכי שרי היינו בראויין לאכילה אכל בשאינם ראויים לאכילה מביעיא לן הבהב וספיתא פשיטא לן דהוי כענבים וד"א דקאמר מעיקרא ונראה לר"י דלפי ר"מ לא אסור ענבים וד"א אלא דוקא צבין ראוין ואתי שפיר הא דקאמר דמלת כענבים וד"א היינו דוקא צבין ראוין דבראויין שרי כדמשמע במילתיה דרבא ויש ליישב שיטת הקובע דמה שהקשה דאי ליכא מיתוק אמאי מפרך איכא למימר מפרך ומשכר לחמיכות קטנות כדי שיוכל לתת צפיו צמעט מעט וישרי לפנות במלת לרבה אי לאו משום מעשר משום שנתן לו דעה"כ רשות לאכול דהכי איירי וברייתא נמי דשרי לספות בלחם אחת היינו משום דמייירי בקצץ:

קוצץ אחת אחת אוב"ב פירש

קוצץ אחת אחת אוב"ב פירש על מנת שאוכל דהשתא הוי כעין מקח נראה לר"מ דלפירושו קאי ארישא אשכרו לעדור דאי אשכרו לקצור למה יתנה בחנם כיון דמן התורה אוכל וקליפה נמי אמאי מהניא שלא יאכל שמים שמים כיון דעל חנם הוא קוצץ דקצץ כל מאי דבעי לאכול למה פשוט לו כל כך שיוכל לאכול במלח משום דקצץ הא לא פירש לאכול במלח ואיננו לקצץ דמדינא לא הוה אכיל כלל כיון ששכרו לעדור ור"ח פירש קצץ שהתנה שלא לאכול אלא עשר פירות או עשרים והשתא פריך שפיר במאי דבעי יאכלס: שרת"ם שמים "א יאב"ב. דמקח קובע דבכר שנגמרה מלאכתו למעשר וכי חלש שמים ביחד חשיבי גורן כדיליף בסמוך שהלוקח לא יעשה גורן אחר: בארץ קבעא ספיתא. וההיא דלעיל דקתי לא יספות מיירי בארץ ור"מ ואמאי לא מוקי לה הדיא דלא יספות משום ענבים ודבר אחר כדאמר מעיקרא וההיא דספת במלח קאי אסופא ומייירי בין בארץ בין בחוזה לארץ וקמ"ל דלא קבעא ספיתא והשתא לא תקשי ליה הא דפריך אדאמי וי"ל דאי לאו דלשמועין בשום מקום דספיתא קבעא לא הוי אשמועין שום חידוש ההיא ברייתא דסופת ולהכי מוקי לההיא דלא יספות בארץ משום דספיתא קבעא והשתא קמ"ל ההיא דסופת דאע"ג דבארץ קבעא כחול"ל לא קבעא: ותרתי מנרן דקבעא ספיתא. מקח נמי קבעא בתרתי כדאמר לעיל אלא משום דספיתא קיימיין נקט ספיתא: כי קבעא כעמיר גורנה. אלא במלאכה למעשר אלא בתבואה לעשות קליות או שמים מיירי: לא לעשות לחם מיירי דהיכא דשייכא חלה לא אוליין בתר גמר מלאכה למעשר אלא בתבואה לעשות קליות או שמים מיירי: והדשות

לאכשורי גברא לא קמביעיא לן כי קמביעיא לן לאכשורי פירא מאי ת"ש פועלין אוכלין ענבים בראשי אומניות שלהם ובלבד שלא יהבהבו באור החם משום ביטול מלאכה כי קא מביעיא לן היכא דאיכא אשתו ובניו מאי ת"ש "לא יהבהב באור ויאכל ולא יכמור באדמה ויאכל יולא יפרך ע"ג הסלע ויאכל אבל מפרך על יד על יד ואוכל החם משום ביטול מלאכה הכי נמי מסתברא דאי ס"ד משום מתוקי פירא סלע מאי מתוקי פירא איכא אי אפשר דלא ממתין פורתא ת"ש יפועלין שהיו עוודרים בתאנים (א) (ב) וגודרים בתמרים ובוצרים בענבים ומוסקין בזיתים הרי אלו אוכלים ופטורים שהתורה זכתה להם יבפיתם לא יאכלו אלא אם כן נטלו רשות מבעה"ב וולא יספות במלח ויאכל מלח ודאי כענבים ודבר אחר דמי ולא יספות במלח ויאכל ורמינהו יהשוכר את הפועל לעדר ולקשקש תחת הזיתים הרי זה לא יאכל ישכרו לכצור שכרו למסוק שכרו ללקט הרי זה אוכל ופטור שהתורה זכתה להן קצין אחת (א) ואחת יאכל שמים שמים לא יאכל וסופת במלח ויאכל אהייא אילימא אסיפא כיון דקצין כל היכי דבעי ליכול אלא לאו ארישא אמר אב"י לא קשיא כאן בארץ כאן בחוצה לארץ בארץ קבעא ספיתא בחוצה לארץ לא קבעא ספיתא אמר רבא מי איכא מידי דבארץ קבעא ספיתא מדאורייתא ובחוצה לארץ לא קבעא ספיתא ומותר לכתחילה אלא אמר רבא "בין בארץ בין בחוצה לארץ חדא לא קבעא ספיתא תרתי קבעא ספיתא קצין בין ספת ובין לא ספת אחת אחת אוכל שמים שמים לא יאכל לא קצין ולא ספת אוכל שמים שמים ספת אחת אחת אוכל שמים שמים לא יאכל ואע"ג דנטל רשות מבעה"ב ד"אויטבילי להו למעשר וקבעא ספיתא ותרתי דקבעא ספיתא מנא לן אמר רב מתנא דאמר רבא יכי קבעא כעמיר גורנה: תנו רבנן פרות המרככות בתבואה והדשות

הכרס צלשן ארמי אולייתא (א) וצלשן אורמין: הסם משום ציטול מלאכה. שמצטל עלומו כשמהבהב: דאיכא אשמו ובניו. שלא נשכרו אלא בעל הבית ומהבהבין לו: ולא יכמור. יחמם שמתמינס בעפר חס: ולא יפריך. בל"מ"ר צלשן כמו שעושין לתפוחים: על יד. מיד לר: עוודין ומסקין צוצרין גודרין כולם לשון לקיטה הן לכל מין ומין: ופטורין. מן המעשר ולא אמרינן מקח הוא לפי שאין זה מנאי שכן אלא התורה זכתה להם: כפיסם לא יאכלו. משום דינא נקט ליה לפי שאוכלין הרבה: לא יספוט. יעצול. קס"ד משום ענבים ודבר אחר קאמר ולא משום מעשר אלמא אכשורי פירא אסור: מלח ודאי כענבים ודבר אחר דמי. ואע"ג דעלייהו דענבים קא מצטרף ליה ולא מילתא דאפייה נפשיה הוא ספת מ"מ דבר אחר הוא אכל במהבהב אימא לך דשרי: לעדור. למפור: לקשקש. לכסות שרשים המגולים: הרי זה לא יאכל. מן הזיתים שנאלין דבעין שעת גמר מלאכה: שכרו לצבור. בענבים: למסוק. בזיתים: ללקט. בשאר פירות אותן הנושרין על גב הקרקע: קצץ. והתנה עם בעל הבית ע"מ שאוכל הוה ליה כעין מקח: אחס אחס אוכל. דפחות משמים לא חילי אסור שם גורן בדבר שלא נגמרה מלאכתו: שמים שמים לא יאכל. דשמים מכי מטי להו מילתא דחשיבותא כגון קליפה או מקח חיל עלייהו שם גורן כדיליף אסמכתא מקרא לקמן וקביעותא דקליפה ומקח דרבנן היא כדאמרן לעיל (פס): דאי מדאורייתא אין חילוק בין שמים לאחס: וסופת במלח ואוכל. קס"ד ספיתא כמעשר לא מהניא ולא נקט ליה אלא לאשמועין דלא מעכב עליה בעל הבית: אהייא. אילתריא. לאשמועין: אלא לאו ארישא. דלא קצץ: כאן בארץ כאן בחוזה לארץ. וספיתא לאו משום ענבים ודבר אחר לעיין דינא נקט לה אלא משום

חשיבות אכילה לענין מעשר נקט ליה ואסיפא קאי: בארץ. דמעשר דאורייתא וקבעא ספיתא במלח גמר מלאכתיהו דגלי דעמיה דלית ליה גורן אחרת: מוסר לכסחילה. בתמיה. היכא דמעשר דידיה מדרבנן תקבע ליה ספיתא מדרבנן דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון: סרטי קבעא ספיתא. כדיליף לקמן בפחות משמים לא הוי גורן: קצץ בין ספת ובין לא ספת. קליפה משוי גורן כשהן שמים ואחת אחת אוכל שמים לא יאכל ויכין דלכילה ע"י קליפה ליתא נשמים אלא בלחם לא קבע בהם ספיתא משום הכי קתי סופת במלח ואוכל ואסיפא דוקא קאי: לא קצץ ולא ספת אוכל שמים. ספת לא יאכל שמים דקבעא ספיתא ומשום הכי קתי בצרייתא קמיתא ולא יספות דלאו בקצץ איירי ואכילתו נשמים שמים: וסרטי דקבעא ספיתא מנלן. כלומר מנלן דבעין תרתי וצביר לא: כי קבס כעמיר גורנה. אין גורן בלא קיצור ואין קיצור פחות משמים: המרככות בתבואה. (א) ששורין שעורין במים ומייבשין אותן בתנור ושנין אותן פירות להסיר קליפתן והוא חושלל: והדשות

(א) פי' שהוא כמו גורן אכלה. רש"י (ע"י ערוך ע"ך ד' ל' ט' ו' צ"ב י"ג.) (ב) דכפ"י והא דשרי.

תורה אור השלם
1 והמה לא ידע מחשבות ה' ולא הבינו קצתו כי קבצם בעמיר גרן: מכה ד יב

הגהות הב"ח
(א) נט' עוודין במלח (וגודרין). מ"מ וי"ב ס"א (וגודרין): (ב) שם קצץ אחת אחת יאכל מ"ל ואות ו' נמחק:

הגהות הגר"א
[א] רש"י ד"ה המרככות בתבואה ששורין כ"י. נ"ב ורמ"ם פי' שמהלכות עליהן לרוב כמו ישעיה (מ) והרככות לקבעה וכו' כ"י ושלמי (פ"ט דתרומו) מ"י מ"ט ולא דברכו:

לעני רש"י
אורי"ן [אורד"ן]. שורות נפסין. בפ"י [בבלי"ן]. לפצוע.

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

צ.

עין משפט
גר מצוה

הדפוס. לישת שכלין בתרומה וזממער כגון שהקדמנו בשכלין: **אין עובר.** כלל תחסוס: **המרכסוס.** משום דגמר מלאכתו למעשר משעת לישת: **תרומה ומעשר.** דתסם דייש לאו בתרומה ומעשר משמעי קרא דאין תרומה ומעשר תסם אלא מן המירוח ואיך כדכתיב (במדבר יח) כדגן מן הגורן: **מפני מראיט העין.** שלא יאמרו עליו שהוא חוסס: **בול.** מלא אגרוף: **בטרסקלין שפטי.** שק או טרסקל מולין בנראה והמאכל בתוכו ואוכלת: **נכרי הדש כפרסו של ישראל.** אינן עובדים הצעלים שאמרו לו חסוס פרתי ודוש זה תנאיה שגן אין עליהם עבירת לא תחסוס: **גידולי תרומה.** שרעה והגדלה הגדולין תרומה מדרבנן וזה אחד משמנה עשר דבר שרבו בית שמאי על בית הלל ביציאות שבת (שבת י: א) וכיון דלאו תרומה מלאורייתא היא קרינא ציה דייש סתמא: **בשלמא גידולי תרומה תרומה.** מדרבנן ואיטריין לאשמעינן דעורר: **גידולי טבל.** תנאיה שנמרחו בכרי וחרעה טביילה הרי היא כשאר חולין ואוכל הימנה ערמי עד שימרח לכיון דרעו כלה בטיל ליה איסוריה. ובתרומה הוא דגזור כדמפרש התם גזירה משום חרענה טורה ציד ישראל שנת חרענה להפטר שלא יתנה למה אי נמי משום תרומה טמאה ציד כהן דלמא משהי לה לזרעה ואתי ציה לדי תקלה: פלוגתא דר' מאיר ור' יהודה בקדושין (דף עג:): **ממון גבוה.** ולא קרינא ציה צידוסי. וגבי תרומה מיטוקמא שהיתה פרה של ישראל שאסור להאכילה תרומה ואפילו אם דש ציה כהן דתניא (כ) כהן ששכר פרה מישראל אפי"ס שמונותיה עליו לא יאכילה כרשיני תרומה: סידי דמי. ליהוי מעשר קודם לישת: **כגון שהקדמנו.** וקרא שם עליו בשכלין: **ולר"י.** כיון דשם מעשר עליו לר' יהודה נתי נמי דממון הדיוט הוא: **הא בעי חומה.** שאסור לאכלו חוץ לחומת ירושלים והכי אתי לאו דלא תחסוס ודמי לאו דלא תוכל לאכול שערך: **בית פאגני.** היקף חיצון של ירושלים שהוסיפו עליו קרוי בית פאגני. ונראה לי שהוא לשון כבישתה של עיר שונגל"א בלע"ז כדאמרינן פרק קמא (דף טו.) זה קנה חמור וצית פגיה: **כאן במעשר דמאי.** ליתיה אלא מדרבנן. הלווקח מעט הארץ שחייבו להפריש מעשר שני על הספק ולהעלותו לירושלים: **אף הוא.** יוחנן כהן גדול בנסי' סוטה (דף קמ.) **ביטל את היודוי.** של מעשר ואפילו של חכמים שאין לומר בערמי הקדש מן הבית וגם נתחיו ללוי לפי שלא היו נותנים מעשר ראשון ללוי הלאה כדחמנא אמר ללוים וקניסיהו עורא וזהו לתמו לכהנים: **וגור על הדמאי.** בלוקח מעט הארץ שיפריש הכל מספק מפני שהטבל עון מיתה חוץ מן התרומה שלא גזר להפרישה ולא

גזר על הדמאי לפי ששלא בכל גבול ישראל וראה שהיו עמי הארץ מזולתין במעשרות ולא היו מפרישין אלא תרומה גדולה: **תרומה ומעשר.** קרוי תרומה ואסור בתרומה: **ומעשר.** חולי מעיים וקורין אותו ריול"ר מוליא רעו ללוו כמים והתטין קטין לה: **חסוס פרסי ודוש צה.** לישת שגן: **אמירה לנכרי שבת.** מדרבנן: **וגזרו אטו שבת.** דגנבין דהו ארמאי. בשאלמות דרב אחאיסי מפרש שהיו קושרין דינר כמים של צהמה בחוקה והנכרי גונב הדינר ותולש הכיס ומסרסו ולשון גנבין להו לא משמע הכי שלא צלן לגנוב רק הדינר: **מחלפי**

והדרשות בתרומה ומעשר אינו עובר משום בל תחסום יאכל מפני מראית העין מביא בול מאותו המין ותולה לה בטרסקלין שבפיה ר"ש בן יוחאי אומר מביא כרשינים ותולה לה שהכרשינים יפות לה מן הכל ורמינהו פרות המרכסות בתבואה אינו עובר משום כל תחסום והדרשות בתרומה ומעשר עובר משום בל תחסום יונכרי הדש בפרתו של ישראל אינו עובר משום בל תחסום דייש ישראל בפרתו של נכרי עובר משום בל תחסום קשיא תרומה אחרונה קשיא מעשר אמעשר בשלמא כאן בגידולי תרומה אלא מעשר אמעשר קשיא וכי תימא כמעשר אמעשר נמי לא קשיא כאן במעשר כאן בגידולי מעשר בשלמא יגידולי תרומה אלא גידולי מעשר חולין גינהו דתנן גידולי ימבל וגידולי מעשר שני חולין אלא לא קשיא הא במעשר ראשון הא במעשר שני ואיבעית אימא הא והא במעשר שני ולא קשיא הא רבי מאיר הא רבי יהודה הא ר"מ דאמר מעשר (ב) ממון גבוה הוא הא רבי יהודה דאמר מעשר שני ממון הדיוט הוא היכי דמי כגון שהקדמנו בשבולין ולר' יהודה (ב) והא בעי חומה כגון שרש לפנים מחומת בית פאגני איבעית אימא לא קשיא כאן במעשר ודאי כאן במעשר דמאי השתא דאתית להכי תרומה אחרונה נמי לא קשיא כאן בתרומת ודאי כאן בתרומת דמאי בשלמא מעשר דמאי איכא אלא תרומת דמאי מי איכא והתניא יאף הוא ביטל את היודוי יגזור על הדמאי לפי ששלח בכל גבול ישראל וראה שלא היו מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד אלא לא קשיא כאן בתרומת מעשר ודאי כאן בתרומת מעשר דמאי בעו מיניה מרב ששת היתה אוכלת ומתרות מהו משום דמעלי לה הוא ולא מעלי לה או דלמא דחויא ומצטערא והא חויא ומצטערא אמר להו רב ששת תניתוה רבי שמעון בן יוחאי אומר מביא כרשינים ותולה לה שהכרשינים יפות לה מן הכל שמע מינה ימשהו דמעלי לה הוא שמע מינה איבעיא להו מהו שיאמר אדם לנכרי חסום פרתי ודוש בה מי אמרינן כי אמרינן אמירה לנכרי שבות הני מילי לענין שבת דאיסור סקילה אבל חסימה דאיסור לאו לא או דלמא לא שנת ת"ש נכרי הדש בפרתו של ישראל אינו עובר משום בל תחסום מעבר הוא דלא עבר הא איסורא איכא ברין הוא דאיסורא נמי ליכא ואיירי דתנא סיפא דישאל הדש בפרתו של נכרי עובר תנא רישא אינו עובר תא שמע דשלחו ליה לאברה דשמואל הלין תורי דגנבין

התם לפי שהתחיל כבר לחרוש מפני דרכי שלום: **אבל הכא דאיסור לאו שרי.** אע"ג דבמס' מו"ק (דף יג.) אמרינן אידעבדיעתיה וחלו של מועד אסור אמירה לנכרי התם משום דשבת וי"ט ע' חדא מילתא היא ° וגזרו אטו שבת: **דגנבין דהו ארמאי.** בשאלמות דרב אחאיסי מפרש שהיו קושרין דינר כמים של צהמה בחוקה והנכרי גונב הדינר ותולש הכיס ומסרסו ולשון גנבין להו לא משמע הכי שלא צלן לגנוב רק הדינר: **מחלפי**

(א) תרומות פ"ט מ"ד, (ב) קדושין כ"ד (ושי"ג), (ג) סוטה מט. יומא ט. (מספ"י דסוטה פ"י"ג), (ד) גטת קנ. ושי"ג, (ה) נדרים כ"ה, (ו) ז"ל, (ז) דמאי משנה בתרומות פ"א מ"ט, (ח) נדרים י"ב, (ט) גי' רש"ל דבשבת, (י) דפי' אמיר סי' קה.

לעני רש"י
שונגל"א [צינב"ל א].
חומה המקיפה את העיר.
ריול"ר [רייליי"ר].
לשלשל (באמר בפרה).

מ"ה א ב מ"י פ"יג מהל' שפירות הלכה ד וע"י כהשגות ונמ"מ סמג לאחין קפד טושי"ע ח"מ סי' שלח ספיק' ח ועיין בהג"ה: מ"ו ג ד מ"י שם הלכה ג טושי"ע שם ספיק' ה: מ"ז ה מ"י שם הל' ד ה: מ"ח ו מ"י פ"י"א מהל' מרומות הלכה כה: מ"ט א מ"י פ"ו מהלכות מעשר הלכה ו סמג עשין קלה: נ ה ח מ"י פ"ו מהלכות מעשר שני הלכה טו: נא ט מ"י שם פ"ג הלכה ח: נב י מ"י פ"ו מהלכות שפירות הלכה ד ה: נג ב מ"י פ"י"א מהלכות מעשר שני הלכה י: נד ל מ"י פ"ט מהלכות מעשר הלכה א סמג עשין קלה: נה מ מ"י פ"יג מהלכות שפירות הלכה ד ה: נו ג מ"י שם הלכה ג סמג לאחין קפד טור ש"ע ח"מ סי' שלח ספיק' ז: נז ס מ"י פ"ו מהלכות שבת הלכה א סמג לאחין קפד טושי"ע ח"מ סי' שלח ספיק' ב: נח ע מ"י פ"יג מהל' שפירות הלכה ד ה: נט א מ"י פ"ו מהלכות שבת הלכה א סמג לאחין קפד טושי"ע ח"מ סי' שלח ספיק' ו:

הגהות הב"ח
(א) גמ' ר"מ דלמא מעשר שני ממון: (ב) שם ולר' יהודה הא כלי' וזאת ו' נמק: **גליון הש"ס**
רש"י ד"ה בית פאגני. היקף חיצון. פי' מהדרין יריד פ"ב כרשיני ד"ה בית פאגני ומנחה ע"ג ד"ה חוץ לחומת: תוס' ד"ה אבל וכו' וגזרו אטו שבת. פי' ר"ה דף ד ע"ג מוס' ד"ה שאני ועיין ב"ב"ח ר"ס הלכות פלגים: